



PRESENTACIÓ

Introducció al dossier: Esport i Immigració a debat

■ NÚRIA PUIG

Catedràtica de Sociologia de l'Esport.
Departament de Ciències Socials.
INEFC-Barcelona

El dossier que es presenta en aquest número d'*Apunts. Educació Física i Esports* és resultat de l'esforç col·lectiu realitzat durant les Jornades sobre Esport i Immigració que es van celebrar a l'INEF de Catalunya, Barcelona, els dies 16 i 17 de novembre de 2001. Em refereixo a esforç col·lectiu, perquè es recullen, no solament les ponències allà presentades, sinó també les aportacions que van sorgir als debats, Taula Rodona, tallers d'experiències, etc.

Les Jornades van tenir lloc en el marc de les activitats portades a terme per celebrar el 25 aniversari de l'INEF de Barcelona. Van ser una iniciativa de l'INEF de Catalunya, que va comptar amb la col·laboració de la Secretaria General de l'Esport i la Secretaria General d'Immigració de la Generalitat de Catalunya, de l'Ajuntament de Barcelona i de la Diputació de Barcelona.

Des d'un esbós de programa elaborat per les directores del curs –Susana Monserrat i Núria Puig, ambdues professores de l'INEF-Catalunya–, un Comitè Assessor, format per representants de totes les institucions que van recolzar les jornades, va elaborar el programa definitiu. El Comitè

Assessor esmentat va estar compost per Xavier Alonso, Susana Monserrat i Núria Puig, de la Generalitat de Catalunya; Marta Caranza i Antònia Cañellas, de l'Ajuntament de Barcelona; i Montse García i José Luis García, de la Diputació de Barcelona.

Els objectius plantejats van ser tres:

- Analitzar el potencial de l'esport com a instrument d'integració de les poblacions d'immigrants.
- Crear una plataforma de diàleg entre persones expertes del món de la immigració i d'altres que ho són de l'esport, per reflexionar alhora sobre el tema de les Jornades.
- Compartir experiències, intercanviar idees i coneixements, per plantejar accions futures, com ara cursos de formació, plans d'actuació, projectes, etc.

Es va avançar molt en tots els punts i el dossier que presentem n'és una bona prova.

El primer article, *Diferents mirades sobre la immigració i l'esport*, a càrrec de Núria Puig i Marta Fullana, és la versió literària de la Taula Rodona amb què es van obrir les Jornades. La seva intenció era fer

emergir els temes que serien discutits posteriorment, mitjançant testimonis de persones que, d'una forma o d'una altra, tinguessin relació amb l'esport i la immigració. A més a més de les quatre persones invitades, les aportacions de la moderadora i del mateix públic van permetre d'assolir l'objectiu plantejat. En llegir l'article s'entra plenament en la complexitat del tema. Ni l'esport ni la immigració són qüestions senzilles. Si no hi ha dubtes respecte d'aquest tema quan es tracta de la immigració, sovint es creu que l'esport és com una "vareta màgica" mitjançant la qual es resoldrà qualsevol problema. La realitat és molt diferent. Els diversos testimonis plantegen el caràcter cultural de l'esport, la seva no-connexió amb totes les formes d'entendre el cos i la necessitat de partir d'una concepció més àmplia de les activitats físiques, si es desitja que pugui ser un instrument d'acostament entre poblacions de diferents orígens.

Els articles de Xavier Medina i de Klaus Heinemann estudien a fons els falsos pressupòsits a què em refereixo. Medina, a *Esport, immigració i interculturalitat*, aprofundeix en la qüestió de la interculturalitat i la seva relació amb l'esport. Alho-



Inauguració de las Jornades amb representants de les institucions que les van recolzar.

ra que planteja situacions en què això ha estat possible, també alerta sobre els límits i fins i tot sobre els problemes que es plantegen.

Klaus Heinemann, a *Esport per a immigrants: Instrument d'integració?*, matisa l'abast de la integració social mitjançant l'esport, des d'una detallada anàlisi del concepte d'integració i les dimensions que adquireix. Integració social vol dir poc, atès que, com l'autor mostra, hi ha diferents tipus d'integració, des de la legal a l'estructural funcional o la cultural. Si en uns casos l'esport té alguna cosa a fer, en altres, res o quasi res. A més a més, com bé s'explica a l'última part de l'article, el que es pugui fer, o no, depèn d'un coneixement molt profund de la immigració, així com de l'abast i límits de les actuacions esportives en relació amb ella. Els tres articles següents, a càrrec de Nicola Porro, d'Ute Behnke i Hans Joachim Roth, i de Gaspar Maza, se centren en experiències portades a terme a diferents països.

Va ser un honor per a l'INEFC de Catalunya poder comptar amb el testimoni de la *Unione Italiana dello Sport per Tutti (UISP)*, representada pel seu actual president, Nicola Porro. Aquesta organització té ja una llarga tradició en el camp d'accions solidàries lligades a l'esport, entre elles la immigració. La UISP, amb una filosofia clara de suport als més desfavorits, porta a terme accions d'ordre divers que són clarament explicades a l'article (*La Unione Italiana d'Esport per a Tots*

–*UISP*– i l'esport per a immigrants). Un cop més, tanmateix, s'alerta sobre els límits d'aquestes accions i la necessitat que estiguin incloses en plantejaments polítics d'ordre general i no exclusivament esportius.

No teníem constància d'experiències de llarga durada sobre esport i immigració en l'àmbit escolar; experiències, a més a més, els impactes de les quals hagin estat avaluats mitjançant investigacions, com és el cas de les altres dues. D'aquí ve que recorreguéssim a l'experiència alemanya sobre

política educativa i immigració, que va ser relatada per Ute Behnke i Hans Joachim Roth a *Immigració i escola: experiències d'integració a Hamburg*. Alemanya és el país de la Unió Europea que més immigrants acull. En aquell país porten molts anys d'experiències i investigacions sobre la política d'integració escolar dels nens i nenes immigrants. A més a més, en el marc d'aquestes experiències i a l'estat federal de la ciutat d'Hamburg, l'escola Wailandstrasse porta a terme, des de fa temps, una experiència molt diferent de la majoria i amb èxits gens menyspreables. Es concep com a una escola "pont" entre el país d'origen i la integració en el sistema escolar del nou on s'ha arribat recentment. L'article tracta de tot plegat i també té una última part en què s'avancen les poques experiències existents sobre una Educació Física intercultural.

Gaspar Maza, a *L'esport i el seu paper en els mecanismes de reproducció social de la població immigrada estrangera*, conta la seva llarga experiència com a educador social, alhora que investigador, al Raval de Barcelona. El Raval se situa en ple centre de la ciutat i és un barri amb problemes de marginació i pobresa que vénen de lluny, als quals s'afegeix,



Abans de començar.

més recentment, la recepció d'importants col·lectius de població immigrada d'origens molt diversos. Només entenent aquest context, descrit detalladament a la primera part de l'article, és possible valorar els programes esportius desenvolupats. El concepte "mecanismes de reproducció social" inclòs al títol no és aliè a aquesta situació.

Una aportació molt gratificant, enriquidora i participativa, van ser els tallers d'experiències. Amb ells es pretenia d'assolir els dos objectius següents plantejats a les Jornades (crear un fòrum de discussió i intercanviar experiències). Cristina Vallecillo, coordinadora dels tallers i autora de l'article *¿què fem a casa nostra? Reflexions i experiències sobre l'esport i la immigració*, va trucar i va visitar totes aquelles associacions i persones que, segons les informacions que anàvem rebent, tenien interès o alguna cosa a dir sobre la qüestió. Cada visita o trucada conduïa a una altra, de manera que, igual que una bola de neu, es va anar ampliant el nombre de persones en contacte que, amb entusiasme, van decidir d'acudir a la trobada. L'article recull, al mateix temps, la dinàmica i la filosofia dels tallers, un breu resum de les principals aportacions fetes en cadascun i –en annex– el programa complet amb els noms de les associacions i les persones que van presentar les experiències.

El monogràfic finalitza amb una bibliografia sobre el tema tractat. El seu títol indica



L'equip organitzador, al final de les dues jornades d'intens treball.

clarament la finalitat que s'hi persegueix: *Per continuar treballant sobre el tema: una bibliografia sobre esport i immigració*. Anna Vilanova ha efectuat una conscienciosa tasca investigadora i, partint d'unes categories preestablertes, ha revisat totes les bases de dades disponibles tot utilitzant els cercadors de la Xarxa, per ampliar, així, els resultats obtinguts mitjançant les primeres. La bibliografia és exhaustiva, no solament en llengua espanyola sinó també alemanya, anglesa i italiana.

Acabem dient que les Jornades es van desenvolupar en un clima de molta harmonia, on es van combinar la reflexió so-

bre esport i immigració, amb l'intercanvi entre persones i activitats tan diverses com aprenentatge de jocs, dinars en el marc incomparable de l'INEF de Catalunya, actuacions musicals i danses, etc. Tot això va ser possible gràcies a un equip organitzador entusiasta, format per alguns professionals i, sobretot, per alumnat voluntari, que no va plànyer horaris i amabilitat i al qual, des d'aquestes pàgines, cal agrair-los una vegada més la seva dedicació. Aquesta va anar molt més enllà de les seves estrictes obligacions. Per a l'INEFC-Barcelona, va ser un honor comptar amb la seva col·laboració.